

VISIR AKTUELLT

Friskare liv

Medlemstidning för Riksförbundet VISIR | NR 3-4 vintern 2022

God Jul och Gott Nytt År till våra läsare!

NÅR VI MÅLET 2025?

TOBAK OCH BARNARBETE

UNGDOMSFÖRBUNDEN

Nästa VISIR Aktuell kommer i mars 2023

Ordföranden har ordet

Nu har höstens arbete i VISIR dragit igång med hög fart. En verksamhetsplan för 2023-2024 har tagits fram och blivit antagen av styrelsen. Vi har skrivit och skickat in en ansökan om pengar för att driva verksamheten under 2023 till Folkhälsomyndigheten.

Agneta Alderstig
Förbundsordförande i VISIR

VISIRs styrelse hade en mycket trevlig och givande planeringsdag i Stockholm den 9 oktober. Äntligen kunde vi träffas utan att vara rädd för covid-19. Vi kom överens om att VISIR ska fortsätta att satsa på att främja inomhus- och utomhusmiljöer och rökfria bostäder.

Vidare ska VISIR fortsätta att förebygga tobaksbruk och nikotinbruk hos barn och unga samt att skydda dem från andras tobaksrök, så kallad passiv rökning. Vi ska opinionsbilda för att höja åldern för inköp av tobak från 18 år till 20 år.

Vi behöver också ändra tobaksfri skoltid till att fokusera på att införa en nikotinfri skoltid. Det är särskilt viktigt nu när det vita ”tobaksfria” snuset ökar. Faktum är att det vita snuset kan innehålla höga doser av nikotin, som i sin tur framställs av tobak. De senaste åren har det så kallade tobaksfria vita snuset etablerats på marknaden i Sverige. Snuset innehåller nikotin och består vanligen av något växtfibermaterial, som man har tillfört smakaromer och nikotin.

Vi ska fortsätta att främja rökstopp i de grupper i samhället som röker allra mest samt uppmärksamma arbetet kring tobaksindustrins

miljöpåverkan. Här vill vi under våren opinionsbilda kring en rökfri och fimpfri badstrand 2023.

VISIR kommer att skriva debattartiklar och föreläsa på seminarier och konferenser. Nyligen tog VISIR fram en sammanställning om nikotin för att öka kunskapen om både det växtbaserade och det syntetiska nikotinet som förekommer i snus. Mer om detta finns att läsa i vår broschyr på sista sidan i VISIR Aktuell samt på hemsidan visominteroker.se.

Jag ser fram emot att VISIR ska delta med monter på Nationella ANDTS-konferensen Drogfokus i Jönköping den 26-27 oktober. Vi är där för att knyta nya och gamla kontakter, inhämta ny kunskap och inte minst att visa att VISIR finns och kan göra stor skillnad.

Nu rör vi oss in i den mörkare delen av året med myskvällar och tända ljus, och då får vi tid till eftertanke. Tycker du att vår verksamhet låter spännande och om du vill vara med och påverka: hör gärna av dig till oss! En trevlig höst och god jul önskar vi alla!

Agneta Alderstig, förbundsordförande

VISIR-Aktuellt/Friskare liv Medlemstidning för Riksförbundet VISIR

Utkommer:	Tre nummer per år varav nr 3 är ett dubbelnummer.
Redaktör och ansvarig utgivare:	Arne Stråby, arne.straby@telia.com. Material även per post till kansli.
Förbundsordförande:	Agneta Alderstig, agneta.alderstig@gmail.com
Grafisk produktion:	Mynta design och produktion, maria@myntadesign.se
Tryck:	Exakta printing ISSN 0282-0617
Adress:	Riksförbundet VISIR, Hälans Hus, Fjällgatan 23 B, 116 28 Stockholm Tel 08-591 282 11, E-post: visir@telia.com, www.visominteroker.se

NY I STYRELSEN

Ingrid Edvardsson Aurin

Vid årets förbundsmöte, som var digitalt, valdes Ingrid Edvardsson Aurin som ny ledamot. Vi vill presentera henne för våra läsare. Hon är 65 år och nybliven pensionär. Hon bor i Växjö med sin man och de har två vuxna barn och fyra barnbarn i Göteborg.

Ingrid Edvardsson Aurin

Ingrid har en bakgrund som distriktssköterska och folkhälsovetare. De senaste 25 åren har hon jobbat med folkhälsofrågor inom Region Kronoberg och då främst tobaksfrågan. Hur har du varit verksam då, frågar jag:

- Jag har samarbetat mycket med skolorna under åren och bland annat har jag samarbetat nästan 20 år med A Non Smoking generation, då vi har haft inspiratörer anställda i regionen som har varit ute i skolorna runtom i Kronobergs län. Region Kronoberg har tillsammans med Länsstyrelsen drivit frågan om Tobaksfri skoltid med skolor som visat intresse. Men framgången har väl inte alltid varit så lysande. Jag anser att det behövs en ny lag för att kunna nå bättre resultat.

- Jag har varit med och byggt upp verksamhet inom primärvården med tobaksavvänjare och upplever nu att frågan har lägre prioritet än för 20 år sedan. De senaste åren har jag jobbat med att utveckla en modell för unga, 16-29 år,

som vill sluta använda tobak. Modellen heter "Fimpar du fimpar jag" och är utvecklad tillsammans med rökande och snusande ungdomar.

- För 10 år sedan disputerade jag i Lund med en avhandling om ungdomar och tobak. Jag trodde att jag var klar med tobaksfrågan efter det men kan inte släppa den. Därför är det en bra möjlighet att engagera mig i VISIR. Jag vill bidra med mina erfarenheter och kunskap och ta del av övriga styrelsens kompetens. Tillsammans kan vi jobba vidare för en tobaksfri generation.

- Det är bra att ha en backspegel och se hur långt vi har kommit i tobaksfrågan, men viktigare är det att se framåt och arbeta för att våra barn och ungdomar aldrig ska börja använda tobak.

I VISIR välkomnar vi Ingrid i styrelsen och är glada för att hon vill jobba med oss!

Intervju Arne Stråby

Har du dator och E-post? Skicka mejladressen till **visir@telia.com**

Då kan vi skicka information till dig utan att använda vanliga brev.

Uppge vem du är om det inte framgår av mejladressen.

INFO via mail

Tobaksfrågan i valrörelsen

Vi har just haft en valrörelse där frågor om energipriser och inflation har dominerat, alltså "plånboksfrågor". Kriget i Ukraina engagerar något liksom klimat och miljö. Men tobak och rökfritt Sverige har man inte hört talas om. Tyvärr kom det i skymundan i denna valrörelse – liksom i de flesta.

Inför förra valet 2018 ställde vår mycket aktive medlem Bo Hellgren följande frågor till samtliga som kandiderade riksdagen i S, M, C, L, V, MP, KD och SD:

"Vill du representera mig i Riksdagen? Ställer du och ditt parti sig fullt ut upp bakom Tobacco Endgame Rökfritt Sverige 2025, tobaksfritt2025.se på ett sådant sätt att riksdag och regering fattar de nödvändiga besluten för att tobakens skadeverkningar för individ och samhälle avvecklas fram till år 2025?"

Bo fick svaret "JA" från 11 av dessa kandidater varav följande 8 blev invalda i den nya riksdagen efter 9 sept. 2018: Annika Hirvonen Falk MP, Hillevi Larsson (S), Yas-

mine Larsson (S), Åsa Westlund (S), Solveig Zander (C), Anders W Jonsson (C), Bengt Eliasson (L), Markus Wiechel (SD)

Organisationen Läkare mot tobak har inför valet ställt fyra frågor till de åtta partierna i Riksdagen. De handlar om ökad tobaksskatt, förbud att exponera tobak, förbud för cigaretterfilter av plast och strategi för ANDTS. Som väntat har man fått varierande svar, en del positiva och andra negativa.

Organisationen En rökfri generation gjorde inför årets val en analys av partiernas politik i tobaksfrågan. Den har publicerats i en rapport på drygt 40 sidor. Sammanfattningsvis ansåg man att av de åtta riksdagspartierna hade Miljöpartiet och Vänsterpartiet den bästa politiken, medan Moderaterna och Sverigedemokraterna bedömdes vara sämst.

Vänstern har mycket riktigt ställt några motioner i Riksdagen riktade mot rökning. Även den rökande partiledaren har skrivit på där...

Arne Stråby

Många partier och löften ser man men inget om rökfritt i valkampanjen.

Bo Hellgren har lagt ner sin aktivitet

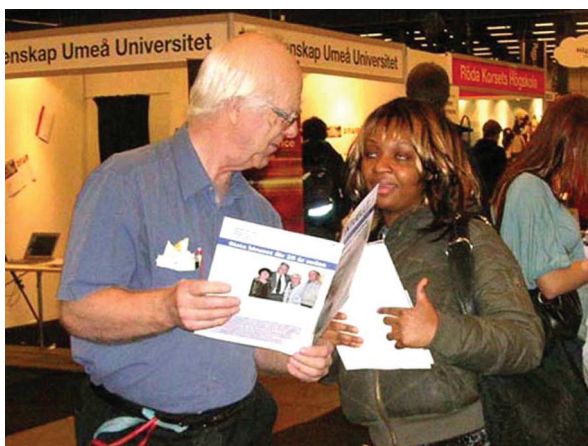
Just när jag har läst korrektur på detta höstnummer av VISIR-aktuelltt så får jag ett chockerande och nedslående meddelande: Vår mångårige medlem och flitige medarbetare Bo Hellgren har avlidit. Han har betytt så mycket för VISIR.

Det var Bo Hellgren, allas vår Bosse, som fick mej att gå med i VISIR en gång. Det är länge sedan, 1974. Jag hade skrivit något i Teknisk Tidskrift om skadliga ämnen i arbetslivet, men där jag också gjorde jämförelser med de mycket skadliga ämnen som alstras vid rökning. Bosse läste det och tog kontakt.

Han ville säga att det nu fanns en förening som ville föra ut detta och allt om riskerna med rökning:

VISIR, Vi som inte röker. Borde jag inte vara med där? Jo, det hade han nog rätt i, så jag anslöt mig. Vi blev båda gamla i gården där.

Bosse var liksom Valentin Sevéus, Dan-Erik Tivestam, Eva Bergström och andra bland de första, som gjorde att rörelsen kom till och växte. Den spred sig i landet. Man bildade ett Riksförbund, och det kom till allt fler lokala grupper.

Bosse informerar om VISIR vid Älvsjömässan

Bosse på VISIRs kansli

VISIR växte till en folkrörelse, och den låg i tiden. Även samhället började reagera. Vi fick regler om rökfri miljö och så en tobakslag som slog fast att rökfri miljö borde vara det normala.

Bosse blev en trägen arbetare i VISIRs vingård genom åren. Han var med i styrelser ibland, både centralt och lokalt, men han gjorde massor av oavlönat jobb åt VISIR. När kansliet var obemannat sommartid så gick han dit och tog hand om post och uträttade lite annat. Sedan många år gör han korsorden i VISIR-aktuelltt och sköter dragning av vinnare.

Tyvärr hade VISIR inga resurser att belöna honom efter förtjänst. Han blev hedersmedlem förstås (2015), men det kostar inget. Det vi kan göra nu är att jobba vidare för det rökfria samhället, som Bosse verkligen brann för. Han lämnar ett tomrum efter sig, och vi saknar honom verkligen.

Arne Stråby

TOBAK OCH BARNARBETE

Tobak och barnarbete behandlas även i VISIRs rapporter "Tobaksindustrins miljöpåverkan", se baksidan i denna tidning.

Tobaksbarn är ett projekt som uppmärksammar att tobak inte enbart skadar individen, utan hela planeten. Sedan starten 2013 har A Non Smoking Generation föreläst för hundratusentals elever om hur tobaksindustrin kränker mänskliga rättigheter, förstör miljön, och motverkar global hållbar utveckling.

Genom att öka kunskapen om att alla nikotinprodukter, inklusive vitt snus och e-cigarett, framställs av tobak och orsakar förödande hållbarhetsproblem arbetar man för att stödja unga till att själva välja helt tobaksfria liv. Föreläsningen erbjuds i fysiskt eller digitalt format till högstadies- och gymnasieskolor i hela Sverige.

- Årets föreläsningsturné är extra viktig med anledning av det snabbt ökande bruket av nya nikotinprodukter bland unga. Vi måste öka medvetenheten om att e-cigarett och vitt snus varken är tobaksfritt, ofarligt eller mer hållbart, säger Helen Stjerna, generalsekreterare i A Non Smoking Generation.

När tobaksindustrin lanserade det vita "tobaksfria" snuset 2016 lyckades de kringgå

all tobaksreglering och har fritt kunnat utnyttja smaktillsatser, design och reklam i sociala medier.

Sedan dess har ungas bruk ökat drastiskt, enligt årliga undersökningar av både A Non Smoking Generation och Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning. Den 1 augusti 2022 infördes en ny lag med regler för nya nikotinprodukter, såsom 18-årsgräns och krav på hälsovarningar samt måttfull marknadsföring.

I en undersökning från Novus våren 2022 svarade en majoritet av unga i 14-18 års ålder att barnarbete och negativ miljöpåverkan inom tobaksindustrin kan vara skäl till att avstå från tobak. Samtidigt vet endast åtta procent att nikotinet i vitt snus och e-cigarett framställs av tobak, och få är medvetna om tobakens alla hållbarhetsproblem. 32 procent av unga känner till det utbredda och skadliga barnarbetet på tobaksodlingar, och bara 12 procent vet att tobaksindustrin orsakar massiv skogsavverkning.

Från A Non-Smoking Generation

Något att tjäna pengar på

På okända och troligen rätt skumma vägar har någon lyckats få fram en hittills okänd bandinspelning av hur det gick till när tobaksindustrins höga herrar planerade sin stora attack mot folkhälsan. Det var något man kunde tjäna verkligt stora pengar på. Dess ålder är okänd men torde vara början av 50-talet.

Mr Morris öppnade mötet och hälsade den lilla kretsen välkommen:

- Vi har nyligen nåtts av oroande tecken på att rökning kan vara mer skadlig än vi har vetat förut. Men det ska vi göra allt för att vederlägga. Det måste förnekas, och forskarna ska miss-tänkliggöras.

- Ja, sådant händer ju då och då, men det är väl inget allvarligt?

- Det kan vara det. Det lär handla om ökad förekomst av lungcancer bland rökare. En vanlig dödlig sjukdom alltså. Det vore hemskt om folk skulle få för sig att våra bästa kunder dör av de utmärkta cigaretter som vi ger dem.

- Det måste förnekas! Hur kan vi anlägga moteld?

- Vi har tänkt på det och planerar stora kampanjer. Vi har stora konsumentgrupper som vi måste bearbeta. Kvinnor, ungdomar, hemmafruar och arbetslösa röker alldeles för lite. Framförallt har vi den enorma marknaden i tredje världen. Rökningen ökar visserligen i Afrika, Asien och Latinamerika, men många länder har ännu mycket långt kvar till den förbrukning som vi tycker är normal.

- Världskriget betydde mycket för att få kvinnor att börja röka. De började tjäna egna pengar när männen låg i fält för att kriga eller försvara. Då började många av dem att röka också.

- Röda korset hjälpte oss faktiskt en del. De tyckte synd om männen i fält och skickade stora

paket med cigaretter och ibland choklad. Solda-

terna hade ett osäkert liv och visste inte när de skulle skickas i strid. Varför inte ta emot några cigg eller ett paket när man fick dem gratis? Lugnar det inte nerverna också?

- Nu har vi stora möjligheter att satsa på tredje världen. De börjar tjäna lite pengar på arbeten som kommer med utvecklingen. Det gäller att annonsera rätt för att nå dem, så vi måste ha specialister för u-länder.

- Vi har stora kampanjer på gång för hemmamarknaden också. "Det är manligt" att röka har vi kört med länge. Lucky Strike hade en framgångsrik kampanj i TV när de annonserade "Lucky Strike skiljer männen från pojkar..." med vackra och starka män, och så en effektiv uppföljning "...men inte från flickorna", och så vackra flickor som omfamnar den starke rökaren. Jo, den gav resultat. Men nu behöver vi nya kampanjer som får helst alla kvinnor att börja röka, också förstås i tredje världen.

- Men i u-länder lever folk ofta på svältgränsen. Ska vi då pracka på dem dyra cigaretter?

- Ja, visst ska vi det! Vi måste ständigt sälja mer och mer, för det är det vi lever på. Då får vi inte vara blödiga. Om vi skulle tänka moraliskt, hur skulle vi då kunna expandera eller ens fortsätta?

- Javisst, du har säkert alldeles rätt, jag tänkte fel.

- Det var bra att du insåg det. Nu ska vi försöka krossa läkarvetenskapen och slå marknaden med häpnad. Rökmolnet i detta rum ska expandera över hela världen!

Där slutade inspelningen. Kanske skulle man kampanja och dra upp detaljerade riktlinjer som inte var riktigt rumsrena? Om nu allt inte bara är ett skämt...

Arne Stråby

Når vi målet?

Ett rökfritt Sverige år 2025 fastställde man som mål för ganska länge sedan. Det låter orealistiskt, och man hade också en klar begränsning: rökfritt fick betyda högst 5 % rökare då. En del rökare är omöjliga att påverka, och tobaksindustrin kommer att fortsätta att locka nya ungdomar att pröva på.

Men mycket har gjorts för att begränsa rökningen i allmänna lokaler, på arbetsplatser, vid skolor och på restauranger. Det är inte längre bäddat för rökare med askkoppar överallt. - Jag minns särskilt ett sammanträde jag var på hos Socialstyrelsen för rätt länge sedan. De hade då lokaler i det väldiga komplexet Fältöversten vid Karlaplan. Vi hade lunchpaus, och restaurangen där drevs i privat regi. Men där fanns det askkoppar med spritreklam på borden!

Av en CAN-rapport 2021 framgår att den dagliga rökningen har minskat kraftigt sedan 2003. År 2003 var 18 % av kvinnorna och 13 % av männen dagligrökare, jämfört med 7 % i båda grupperna år 2021.

Utöver det har mängden cigaretter som rökarna själva anger att de röker minskat med 36 procent.

Men det råder stora skillnader mellan olika grupper i befolkningen. I gruppen som bara har förgymnasial utbildning röker man mer än de som har gymnasial utbildning och eftergymnasial utbildning.

7 % förra året. Det låter som att målet 5 % år 2025 ligger inom räckhåll. Visserligen blir det allt svårare att nå den allt mindre gruppen som framhårdar eller som har det dåliga omdömet att testa och börja.

Men visst har vi lått långt. När Riksförbundet VISIR bildades för snart 50 år sedan så

rökte man i stort sett överallt: på arbetsplatser, i föreningslivet, på film och i TV och på gator och torg. Skolor hade rökrutor och lärarna rökte efter behag i lärarrummet. Annonser i massmedia gjorde allt för att övertyga alla hur skönt, manligt, kvinnligt och snarast sunt det var att röka.

Jo, jag har varit med tillräckligt länge för att minnas den tiden. Jag har ett särskilt minne av någon broschyr jag såg en gång, kanske på 60-talet. Den riktade sig till gravida med råd inför det här med att föda barn. De beskrev vardagen för en gravid kvinna, var det Lotta hon hette? Där ställdes en del kostråd, och så frågan Rökning? Ja, det går bra, för Lotta rökte bara 5 cigaretter om dagen, och då var det ingen fara för fostret. Men om hon hade rökt mer så borde hon skära ner på sin rökning...

Jag skulle gärna vilja få fram den broschyren som avskräckande exempel idag, för den borde finnas i något arkiv. Den visade den aningslöshet som rådde då! Att det skulle finnas en tröskeffekt för allt skadligt, att det bara blir skadligt över en viss nivå, det är ju nonsens.

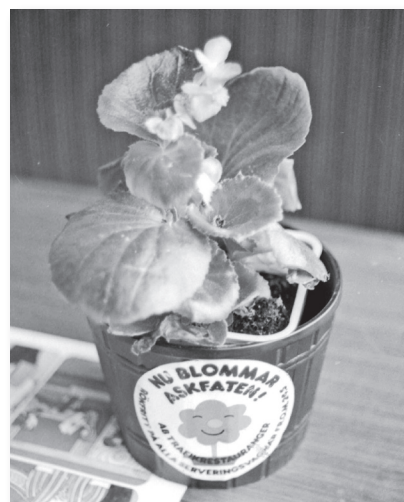
Restaurangerna var länge väldigt rökiga. Ännu på 70-talet fanns det nästan inga rökfria restauranger och kaféer. Om man frågade i branschen så menade man att det fanns inget behov av det, "nästan alla människor röker ju". Ja, på rökiga restauranger ja. Och den majoritet som inte röker var man tydligen inte intresserade av. Nej, rökfritt, det skulle bli branschens död.

VISIR gjorde i sin början listor över matställen där man kunde äta eller fika rökfritt, för några fanns det, i alla fall i Stockholm. Men i många andra sammanhang tycker man att majoriteten har rätt, varför inte på restauranger?

1983 kom viktiga myndighetsbeslut om rökfri miljö genom att Arbetarskyddsstyrelsen (ASS) och Socialstyrelsen (SoS) tillsammans utfärdade råd om detta för både arbetsplatser och allmänna lokaler. Jag hade glädjen att för ASS få arbeta med dess tillkomst och höll nog i pennan för större delen av texten, men det var i gott samarbete med Hedvig Svedlund från ASS och Margaretha Haglund från SoS. De råden från två myndigheter kom att betyda mycket.

Jag hade visserligen starkt motstånd från en storrökande chef, men vi hade ett regeringsuppdrag bakom, så de kunde fastställas ändå. Tyvärr tog den rökande chefen en nedrig hämnd på mig långt senare.

Råden skärptes till lag genom den första tobakslagen 1993. Då blev det krav på restauranger att hålla med rökfria utrymmen om man hade mer än 50 sittplatser. Det var så långt

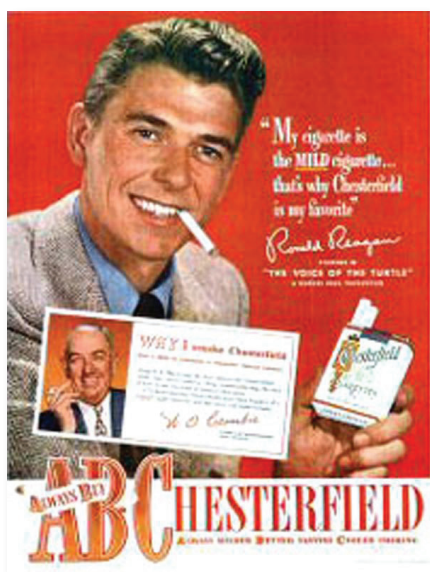

1976 införde SJ helt rökfria restaurangvagnar.
Bild Arne Stråby

man kunde gå då. Men 2005 fick vi äntligen ett totalförbud för rökning på restaurang – men uteserveringar var ännu undantagna. Först 2018 blev det rökförbud även där. Befrielsens dag hade kommit: Mat, kaffe och läsk – allt smakar bättre utan rök!

Nu väntar vi bara på milstolpen högst 5 % rökare, förhoppningsvis redan 2025!

Arne Stråby

Tobaksreklam som visar en läkare som rekommenderar Lucky Strike.

Ronald Reagan ställde som många andra filmskådespelare upp på reklam för cigaretter. Som president hade han slutat, och han lär då ha bjudit gäster på godis i stället för rökverk.

Hur röker man i Riksdaghuset?

I slutet av sommaren nådde en konflikt om rökning mellan två partiledare offentligheten. Så här skrev Aftonbladet om den:

”Annie Lööf (C) skickade i morse ut en pik till Nooshi Dadgostars (V) hälsovanor. I riksdagen delar partiledarna samma uppgång, och Lööf menar att Dadgostar alltid står utanför och röker.

– Jag brukar säga: men alltså, sluta med de där nu, lägg av. Så går jag in i hissen, så luktar det rök där inne, säger hon i Morgonpasset i P3.

Under veckan har det åter igen blivit tydligt hur långt ifrån Annie Lööf (C) och Nooshi Dadgostar (V) står ifrån varandra rent politiskt. Men på jobbet är det annorlunda – bokstavigt talat. I riksdagen har de kontoren under varandra, vilket gör att de har samma ingång och samma hiss.”

Så då vet vi det om en välkänd partiledares rökvanor. Hon röker säkert alldeles för mycket, och andra partiledare kan ha synpunkter på det. Hur står det till med tillämpligheten av lagens anda i riksdagshuset? Naturligtvis ska man inte röka i en hiss, och det borde finnas anslag om det i eller vid hissen. Rökning vid entréer är förbjuden vid sjukhus, restauranger och många andra lokaler.

Om det luktar rök i hissen så kan det förstås bero på att någon verkligen har rökt där. Men det kan nog också bero på att Nooshi eller någon annan just släckte sin cigg innan hon gick in i hissen. Då andas hon ännu ut rök och luktar rök i sina kläder.

Nooshi Dadgostar (V), röker

Annie Lööf (C), röker inte

VISIR sökte på nätet och fann följande text:

”Tobakslagens (1993:581) centrala utgångspunkt är att ingen ofrivilligt skall utsättas för tobaksrök. Detta berör i regel alla arbetsplatser. På arbetsplatserna är tobaksrökning förbjuden i gemensamma och allmänna utrymmen. Tobaksrökning kan begränsas eller förbjudas också i andra utrymmen på arbetsplatsen. Enligt lagen är arbetsgivaren skyldig att se till att arbetstagarna inte mot sin vilja utsätts för tobaksrök i de utrymmen på arbetsplatsen där tobaksrökning är förbjuden.

Tobaksrökning kan under inga omständigheter tillåtas i följande utrymmen: kontorslandskap, arbetsplatsmatsalar och kafferum, trappuppgångar och hissar, konferensrum, bibliotek, tvätt- och omklädningsrum samt WC-utrymmen.”

Arne Stråby

SLUTA-RÖKA-LINJEN

RING 020-84 00 00

www.slutarokalinjen.org

Margaretha Haglund har lämnat oss

I arbetet mot rökning och tobak har Margaretha Haglund varit en mycket viktig och central person. Tyvärr har hon nu lämnat oss för gott efter en tids sjukdom. Jag och VISIR saknar henne verkligen efter så många års gott samarbete.

Det var nog redan 1979 som jag träffade henne första gången. Hon var då byrån för hälsoupplýsing på Socialstyrelsen (SoS). Jag var på Arbetarskyddsstyrelsen (ASS) då och hade börjat agera för att rökning på jobbet är en arbetsmiljöfråga. I början av 80-talet började äntligen regeringen inse detta. De båda myndigheterna fick ett uppdrag från regeringen att utarbeta någon form av råd för att begränsa rökningen, både i allmänna lokaler och på arbetsplatser.

Det blev jag och Hedvig Svedlund på ASS och Margaretha Haglund från SoS som fick jobba med detta. Det var stimulerande. Vi utgick från att en rökfri miljö borde vara det normala och att rökerens behov av att röka måste vika för andras behov av rökfri miljö.

Reglerna blev klara, fastställdes och kom ut 1983. De medförde viktiga förändringar för kommuner, myndigheter och arbetsplatser, och visst blev mycket bättre.

Margaretha jobbade vidare i sin kamp mot tobaken. Hon flyttade från SoS till det nyinrät-

Margaretha Haglund i välfyllt arbetsrum på Folkhälsoinstitutet 2004.

Bild Arne Stråby

Margaretha Haglund, även kallad *Farmor mot tobak*, har lämnat oss.

tade Folkhälsoinstitutet 1992 och blev allt mer en viktig person, som även var verksam internationellt. Våra regler från 1983 ersattes av tobakslagen 1993. En viktig bastion föll när lagen utökades med rökförbud på restauranger 2005.

Margaretha nådde pensionsåldern 2013 men slutade inte arbeta mot tobaken för det. Hon togs väl om hand av den oberoende tankesmedjan Tobaksfakta, som har lokaler i Läkarsällskapets hus i Klarakvarteren. Där blev hon verksam och aktiv intill dess sjukdom satte stopp för henne.

Margaretha har fått stor och välförtjänt uppskattning för sitt arbete. Hon har fått viktiga utmärkelser som WHO-medaljen och Luther Terry Award. 2007 hyllades hon tillsammans med Paul Nordgren i en bok "Livräddarna", som skrevs av Carl-Olof Rydén och gavs ut av Yrkesföreningar mot tobak.

För egen del fick jag inte alls den uppskattningen från min arbetsgivare ASS. Jag fick en chef som var storrökare och tycktes hämnas för att han inte längre fick röka var och hur han ville. Till slut blev det avtalspension vid 60.

Nå, det var en parentes. Nu är det Margaretha Haglund som vi minns, hyllar och tackar för hennes fantastiska arbete mot tobaken och för en bättre folkhälsa.

Arne Stråby

Ny broschyr med fakta

VISIR har nyligen gett ut en ny broschyr med fakta om nikotin, "Reglera allt nikotin". Den är inte bara en broschyr utan en fyllig publikation på 12 sidor. Författare är Niclas Malmberg, vice ordförande i Riksförbundet VISIR. Men han är också vetenskapligt inriktad journalist och politiker för Miljöpartiet, som han har haft många uppdrag för.

Behovet av att reglera allt nikotin, inte bara cigaretter och andra rökverk, har blivit allt mera aktuellt. Tobaksbolagen vet om riskerna med rökning men vill sälja sina produkter ändå. Snus har blivit ett alternativ för dem. Särskilt så kallat vitt snus som marknadsförs mycket bland ungdom, har tyvärr haft viss framgång.

"Reglera allt nikotin" finns att ladda ner på VISIRs hemsida, och enstaka exemplar kan man få kostnadsfritt från VISIRs kansli. Se mer på baksidan av detta nummer.

Arne Stråby

Varningsbilder på förpackningar fungerar

Granskningar visar hur oerhört viktig förpackningen är som reklamplats för tobaksbolagen i marknadsföringen av sina produkter. Tillverkarna lägger stora resurser på att anpassa designen till olika målgrupper.

Forskning visar att varningsbilder fungerar och minskar tobakskonsumtionen. Sverige har infört stora varningsbilder på paketen, men Tobaksfakta vill se att även logotyp, reklam och dekor plockas bort från förpackningarna. Neutrala paket bör locka färre rökare.

Från tobaksfakta.se

Exempel på varningsbilder från tobaksfakta.se

Ungdomsförbunden ser olika på tobak

Flera av de borgerliga ungdomsförbunden är negativt inställda till åtgärder som deras moderpartier har genomfört för att minska rökningen. De vill främja konsumtionen av nya nikotinprodukter som vitt snus.

Ledande företrädare från politiska ungdomsförbund har intervjuats om sina åsikter inom tobaksområdet. Deras svar redovisas i rapporten ”Slaget om tobakspolitiken”, som den politiskt oberoende tankesmedjan Tobaksfakta har tagit fram. Sju av åtta ungdomsförbund medverkar. Centern (CUF) svarade inte på inbjudan att bli intervjuade.

Intervjuerna visar att det går en tydlig politisk skiljelinje mellan de tre rödgröna ungdomsförbunden på ena sidan, och de borgerliga och sverigedemokratiska på den andra. De senare motsätter sig nya tobaksförebyggande åtgärder. Flera av dem ogillar de åtgärder som redan har genomförts.

Anton Holmlund från Liberala Ungdomsförbundet tycker inte att en restriktiv tobakspolitik är önskvärd. Han värderar personlig frihet väldigt högt och tycker att Sveriges nuvarande tobakspolitik inskränker för mycket på människors personliga frihet:

”Vi tror att det är ett värde med människors rätt att göra vad de vill med sina egna liv”.

Trots riskerna med nikotinbruk vill flera av de intervjuade i högerblocket ändå främja konsumtionen av snus, och behandla vitt snus och e-cigarettor annorlunda än traditionella cigaretter. Matilda Ekeblad från moderaterna (MUF) är en av dem:

”Jag tycker att man på vissa håll driver en typ av förbudspolitik. Att man vill styra människors vanor, att man vill förbjuda medborgarna hur man ska leva och hur man inte ska leva ...”

Alla de intervjuade, i såväl moderpartier som ungdomsförbund, uppger att de någon gång har blivit kontaktade av representanter från tobaksindustrin. Det har handlat om inbjudningar till privata möten, seminarier och panelsamtal. CUF är ett ungdomsförbund som har tackat ja till kontakt. Som exempel kan nämnas bjudresa ned till Philip Morris huvudkontor i Schweiz.

Bland ungdomsförbunden har Matilda Ekeblad (MUF), Nike Örbrink (KDU) och Tobias Andersson (SDU) tackat ja till inbjudningarna. Tobias uttrycker i intervjun att det är upp till varje enskild politiker att bedöma hur mycket man låter lobbyister påverka en.

Från tobaksfakta.se

VISIR tycker att det låter illavarslande.

UngdomsVinterkrysset 2022

			KLÄDSEL SNAG	↓	EKA	TRÄD	IRRI- TERA
			→				
			SIL POJKE	→			
		SIFFRA				TÅTORT	
REDE	HÖG- SKOLA	SKYDD POJKE	→		SÄGA MUHAM- MAD ...	↓	
MILJÖ							—
POJKE				6:E TONEN			BoHe
FARA				FLICKA			

GILLA OSS PÅ FACEBOOK

www.facebook.com/visominteroker

VISIR AKTUELLT NR 1 2023
MANUSSTOPP 10 FEBRUARI

Välkommen med idéer, text och bilder.

Skicka in till redaktören

arne.straby@telia.com eller visir@telia.com

VINN BIOCHECK! Tre slumpvis dragna lösningar vinner. Förutsättningen för att du blir dragen är att du är yngre än 20 år och är eller vill bli gratis ungdomsmedlem i VISIR. Syftet är att du blir engagerad betalande VISIR medlem.

Posta din lösning senast 1/2-23 till VISIR,
Hälsans Hus, Fjällgatan 23B, 116 28 Stockholm.

☐ Jag vill bli gratis VISIR Medlem.

Namn

Födelseid

Adress

E-post

Krysslösningar Soumarkrysset och Ungdomskryss nr 2 22

E	UGGLA EPOK	U	SMIT SKYDD	SPILA RÖRA	L	SÖTA
R	ATTU SLEJF	V	I	S	I	R
A	S	MASOR DU ... DEN ENDE	M	O	R	A
THOMAS ERIKSSON	K	Ä	M	P	A	R
OSKÖNA LAUFISK	O	R	U	P	VMSIG	A

BILD- SAMLING	SPRÅK	U	JOD	MILJÖ- KONSE- KVENSBE- SKRIVNING	F	Ö	R	MITTPUNKT MISSIL	N	A	V	SLOAR
HEMLIG- ORDENS VERK- SAMHET	F	R	I	M	U	R	E	R	I	LÖFTE SMILA	E	D
M	O	D	GYCKLET	K	L	I	M	A	T	TOBAKS- BRUKET FÖRGIFTAR VÄR.....	L	E
KURAGE HUVUD- BONAD	T	U	R	B	A	N	GOSIG	K	E	L	I	G
L	O	ADENIN	A	VISS	PETIGA HÖRSELN	G	N	E	T	I	G	A
KATT	M	I	L	J	Ö	601	AMPERE- TIMME	T	FRUSET VATTEN	V	MÄSS	R
IMMA	O	BEGRAVA FÄGEL	J	O	R	D	A	LÄRA	I	S	M	SÅ TILL- LAGAS ÄL
Ä	N	G	A	NICKEL	O	C	H	TRÄNG FLÖD	S	M	A	L
FOT- FINGRET USLA	T	Ä	N	SJAL	N	I	RESISTANS POJKE	R	AV	I	T	U
K	A	S	S	A	UNITED STATES	SJUKDOM	O	H	Ä	L	S	A
POLISHEN	G	FÄGEL	E	M	U	SMILA	L	E	39 GRIPEN	J	A	S
F	E	R	N	I	S	S	A	N	LAGER	Ö	L	BoHe

			E	K	KYLA	SÖT	↘	R		
			→							
			TRÄD MASORT	→	L	I	M	A		
					V	I	S	I		
								R		
KALIUM	→	K	GRYT	FISK SVAVEL	→	M	A	L	SIAL	
									↓	
H	→	Ä	L	S	A	OKEJ	→	J	A	
									↓	
LILLA MAR- KATTOR	→	M	Y	TESLA	→	T	KÄRLEKS- FULL	→	Ö	M
									↓	
A	→	P	O	R	JUNGFRU	↘	M	JOD	→	I
				↑						
YTMÄTT	→	A	R	RADIE	→	F	Ö	R	BoHe	

Inga inkomna svar till ungdomskrysset

Pristagare Soumarkryss VA nr 2 22

Tommy Hildorsson, Skokloster

Hilma Skjöldebrand, Edsbyn

Lars Claesson, Lund

Grattis!

Vinterkrysset 3-4 2022

				TEORI	ITU LÄRA	KRYDD- ÖRT	JOD	AREA PÅ TUB
				TRÄD				KVÄVE
					SUGGA MÄRKE		SKÄRET SPRÖT	
				SKÅDA BUNDEN				ADENIN
					KOBBE	RADIE	FÄRSKA PÅ- MINNER	
ODLING	ASTAT GLIDER	PARA- KITERNA				1		LÄNGD- GRADEN
				KALIUM	OBEST- RIDLIG	VERKLIG TAXORNA		
DRYCK		SMILA FLIT						
SVAVEL	I STÄLLET FÖR LIVREM		NAVARE	KARLEN				
		LOGA- RITM	HALVA ABBA				ROMERSK 2:A	GIGA LAND
TÖMMA KABRI- OLETT				SLANT GUDINNA			ITALIEN	
		UTSEDD	SÄV FÖRE 1908				GREKISK BOKSTAV	
	ILSK FOSTER- LANDETS						LASER- DISC	
TJOCKNA	GIBBON TAGA		SINGLE LENS REFLEX				SKÄRA	
			LAND YTMÄTT					
GASTAR				TOKIG				BoHe

KorsordsTävling!

Välkommen med din lösning till VISIR, Hälsans Hus, Fjällgatan 23B, 116 28 Stockholm.
 Posta din lösning senast 1/2-23. Tre slumpvis dragna lösningar vinner var sin Dubbeltriss.
 Förutsättningen för att du blir dragen är att du är VISIR-medlem eller att du betalar
 din medlemsavgift samtidigt som du skickar in din lösning.

Namn :Födelsetid :

Postadress :

E-post :

Inbjudan till förbundsmöte 19 mars 2023

Riksförbundet VISIR har förbundsmöte i Hälsans Hus i Stockholm söndagen den 19 mars klockan 13.00. Det kommer att bli både digitalt och med möjlighet att träffas på VISIRs kansli, Fjällgatan 23 B i Stockholm. Mer information kommer på hemsidan www.visominteroker.se så snart alla detaljer är klara och dessutom i VISIR- AKTUELLT nr 1-2023. Motioner skickas till kansliet senast den 27 januari, per post till Riksförbundet VISIR, Fjällgatan 23 B, 116 28 Stockholm eller via E-post till visir@telia.com. Anmälan om deltagande görs senast den 20 mars.

Rapporter om tobaksindustrins miljöpåverkan

VISIR gav 2018 ut en rapport om tobaksindustrins miljöpåverkan, som väckte en hel del uppmärksamhet. Att tobaksindustrin tar i anspråk så stora arealer för odling av tobak och kräver så mycket skog som avverkas till bränsle för att torka tobaken har knappast varit känt. Barnarbete, skador av bekämpningsmedel och rovdrift på vattentillgångar och mark som man kan odla mat på i stället är förödande för fattiga länder där tobaken odlas.

En uppdatering av denna rapport gjordes 2020. Rapporterna finns att ladda ner i sin helhet på vår hemsida, www.visominteroker.se och där klickar man på publikationer och sedan på rapporternas titel. 2020 gjordes också en engelsk version av den senare. De går också att beställa på papper kostnadsfritt från VISIRs kansli, se adress nedan.

Ny broschyr

VISIR har tagit fram en ny broschyr på 12 sidor "Reglera allt nikotin". En kunskapssammanställning kring växtbaserat och syntetiskt nikotin. Broschyren kan laddas ner från www.visominteroker.se. Enstaka exemplar kan erhållas kostnadsfritt från vårt kansli: visir@telia.com eller tfn 08-591 282 11.

Dags att betala medlemsavgiften

- Medlem 200 kr/år.
- Medlem par (2 vuxna på samma adress) 250 kr/år.
- Ständig medlem 2000 kr.
- Ungdom upp till 20 år 0 kr (ange födelseår och e-post)
- Stödmedlem 50 kr/år.
- Organisationsmedlem (skolor, bibliotek, föreningar) 300 kr/år.

Betalning sker till Plusgiro 60 94 07-2 eller Swish nr 1233244621

VISIR - Vi Som Inte Röker - är en ideell förening, politiskt och religiöst fristående.

***VISIR arbetar för fler rökfria miljöer och för att ingen mot sin vilja ska utsättas för tobaksrök.
VISIR bedriver ett informations-och opinionsbildande arbete.***

Adress: VISIR, Hälsans Hus, Fjällgatan 23 B, 116 28 Stockholm
Tel: 08-591 282 11 E-post: visir@telia.com Hemsida: visominteroker.se